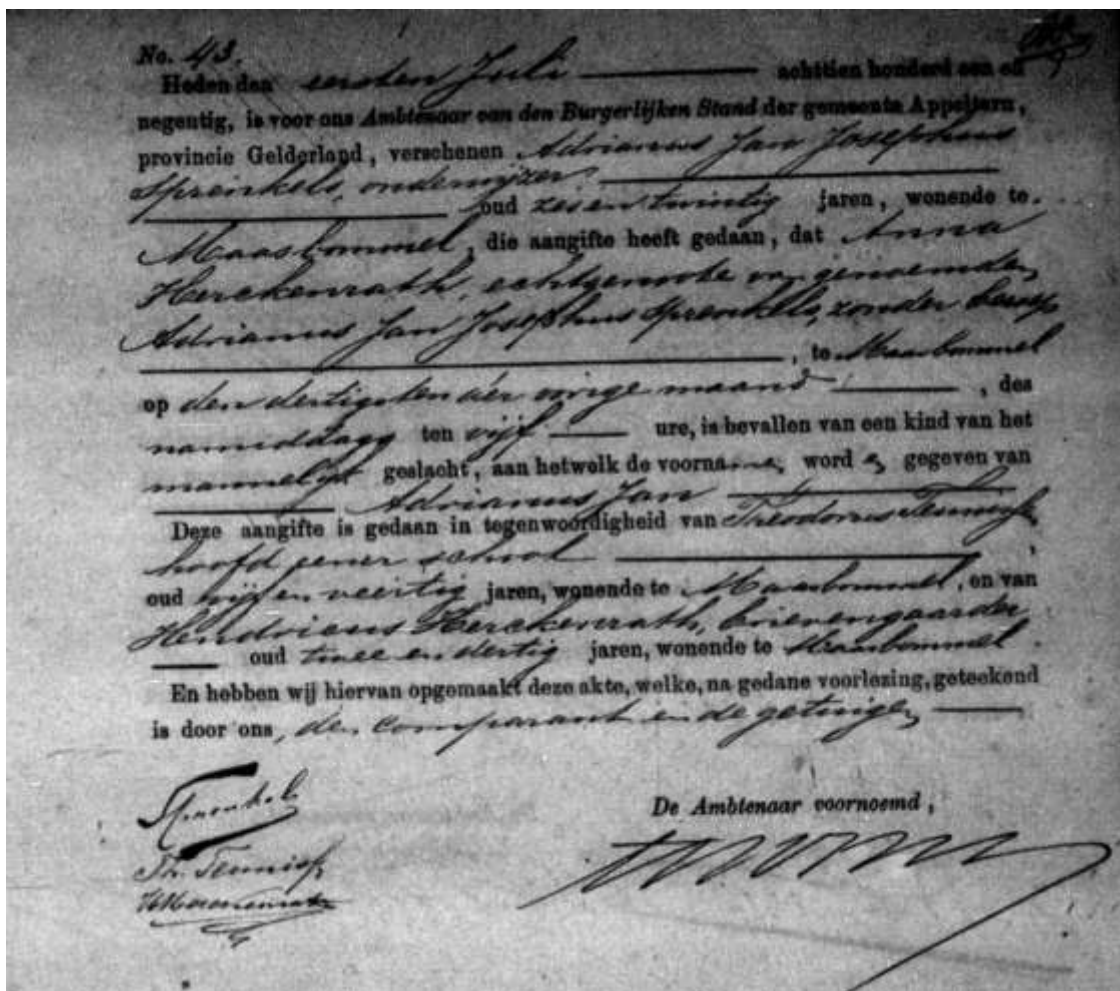

Meester Sprenkels van de Landbouwschool

Je zult maar in de Meester Sprenkelsstraat wonen, dan wil je vast weten wie dat was. Da's makkelijk gezegd: de meester van de landbouwschool die woonde in de kapelanie op de hoek van de Breesstraat en de Silvertoplaan. Maar veel verder kwam ik niet. Ik heb geprobeerd om wat er te vinden was over hem op een rij te zetten. Ik heb daarbij hulp gekregen van Jac van Kempen en Angeline Aben, waarvoor ik hen dank.

Ouders in Maasbommel

Meester Sprenkels is geboren op 30 juni 1891 in Maasbommel als zoon van Adrianus Jan Josephus Sprenkels. Vader is geboren in 1864 en was onderwijzer in Maasbommel. In 1889, toen hij (vader) 26 jaar oud was trouwde hij met Anna Willemina Herckenrath, dochter van Henri Herckenrath, korenmolenaar, en Anna Maria Melssen en geboren in 1862 in Maasbommel. Maasbommel is een dorp dat tot 1984 onderdeel was van de gemeente Appeltern en ligt vlakbij Megen en Oijen aan de Maas. Het kent een lange geschiedenis, Romeinen hebben hier gelegerd.

Huwelijksakte van Adrianus Sprenkels en Anna Herckenrath uit 1889

Wanneer je in de BHIC archieven op zoek gaat zie je dat de naam Sprenkels veel voorkomt in West Brabant in de omgeving van Breda. Vader Sprenkels was geboren in Zundert en lijkt dus ook een band te hebben met West Brabant. Maar diens vader, de opa van meester Sprenkels, kwam echter weer uit Rosmalen.

Opa en Oma

De opa van meester Sprenkels heette ook Adrianus Sprenkels (1831-1887). Deze trouwde in 1863 met Anna Vromans (1833-1871) in Den Bosch. Hij was geboren in Rosmalen en werkte als commies bij de Rijksbelastingen. Anna was een winkelierster in Den Bosch. Na hun huwelijk zijn ze naar Zundert vertrokken waar hun oudste zoon Adrianus Jan Joseph werd geboren in 1864.

Het gezin van vader Sprenkels

Het eerste kind van vader Adrianus en moeder Anna was een dochter, Adriana, geboren in 1890. Vervolgens kwam Adrianus Jan in 1891 en Jan Gerard werd geboren in 1893, maar hij overleed 14 maanden later. In datzelfde jaar, 1893, kreeg het echtpaar opnieuw een zoon, die ook Jan Gerard werd genoemd. In 1895 volgde Gertruda Maria, in 1897 Alouijsius, in 1899 Odilia, in 1901 Maria Josephina, in 1903 Jacoba en in 1905 Helena. Vader Adrianus Jan Josephus overleed in 1915 op 50-jarige leeftijd in Maasbommel.

Opleiding

Na de middelbare school (onbekend welke) koos Adrianus (onze meester dus) voor het vak van onderwijzer. Hij volgde de onderwijzersopleiding aan de bisschoppelijke kweekschool in 's-Hertogenbosch en slaagde hiervoor in 1910. We weten dat hij de hoofdakke heeft gehaald in 1912.

Uit: De Tijd – godsdienstig dagblad, 23-8-1912

In 1913 gaat Adrianus naar Geffen, Molenstraat B83, waar hij staat ingeschreven als onderwijzer, afkomstig uit Appeltern (Maasbommel?). Dat was wellicht zijn eerste baan als onderwijzer. Maar in februari 1915 vertrekt hij alweer en gaat naar Megen waar hij schoolhoofd wordt. Zijn moeder en de rest van het gezin komen bij hem wonen in 1917.

Op een bepaald moment heeft hij besloten om toch verder te studeren. We weten dat hij aan de Hogere Land- en Bosbouwschool te Wageningen heeft gestudeerd en slaagde voor het examen Tuinbouwkunde L.O.. In Wageningen was toen geen universiteit maar een Hogere School. Rond 1920 werd daar landbouwonderwijs gegeven op drie niveaus: lager, middelbaar en hoger. Onder het lager onderwijs vielen de land- en tuinbouwwinterscholen en de in 1921 opgerichte lagere landbouwscholen, die de schakel vormden naar de middelbare landbouwscholen. Het hoger onderwijs werd gegeven op de in 1918 tot Landbouwhogeschool opgewaardeerde rijkslandbouwschool te Wageningen, ingevolge de Wet op het hoger landbouwonderwijs van 1917. Vermoedelijk heeft Adrianus een extra akte gehaald om onderwijs aan landbouwscholen te mogen geven.

Examen Tuinbouwkunde, I. o.
Wageningen, 1 September. Geslaagd
de heeren E. van der Ban, Dordrecht; J. P.
Bode, Rhoon; H. Boerema, Eelde; C. Brak-
man, Onderkerk a. d. IJssel; J. de Groot,
Reeuwijk; Tj. Hiddema, Midlum; A. J. Spren-
kels, Haren bij Meden.
Afgewezen 1, teruggetrokken 1, niet opge-
komen 4.

Uit: Het Centrum, 2-9-1921: Geslaagd voor examen Tuinbouwkunde L.O. te Wageningen Hogere Land- en Boschbouwschool.

ST. ANTHONIS.
— Pluimveeteelt. Voor het examen van pluimveeteeltonderwijzers gehouden op 7, 8 en 9 October te Eindhoven slaagde o.m. de heer A. J. Sprenkels, hoofd der landbouwschool alhier. Onze pluimveehouders hebben dus een mooie gelegenheid om dezen winter met de lange avonden een cursus aan te vragen om nog wat meer pluimveekennis op te doen. Er begint hier zachtjes aan wat meer liefhebberij te komen voor de hoenderteelt en ook voor 'n goede huisvesting, wat toch de eerste vereischte is. Wanneer men zoo hier en daar eens rondwandelt, kan men werkelijk schoone kippenhokken zien.

In 1924 slaagde meester Sprenkels voor het examen pluimveeteeltonderwijzer

Het gezin van meester Sprenkels

In 1920 woont het gezin Sprenkels-Herckenrath in Megen, huis C41. Meester Sprenkels heeft zijn overleden vader vervangen als hoofd van het gezin (als oudste zoon, moeder Anna woont er ook) maar hij is ook Hoofd der School. Zij wonen in het huis van het vertrekkende schoolhoofd. In dat jaar, 1920, overlijdt zus Odilia.

Op 24 mei 1922 trouwt meester Sprenkels, dan 30 jaar en hoofd der school, met Magdalena Jacoba Maria Kocken. Zij is een dochter van Hendricus Kocken, gemeenteontvanger, en Maria Smulders, in 1897 in Megen geboren, waar zij dan ook wonen.

Op 18 september 1922 wordt meester Sprenkels samen met zijn echtgenote Magdalena Kocken ingeschreven in het bevolkingsregister van Sint Tunnis en hij woont dan in huis Kerkhoek A27, de kapelanie, waar tot die tijd Willem van Sambeek en zijn vrouw Maria Verhofstadt en Maria van Sambeek -Willem's zuster die in volksmond Paulemieke werd genoemd- woonden. Tegelijk komt daar ook een dienstmeisje, Anna van Driel, geboren in 1903 in Oeffelt.

In 1923 wordt hun eerste zoon Adrianus Jan Joseph (Adriaan) geboren, vernoemd naar zijn opa. In 1924 wordt de eerste dochter geboren, Maria Francisca Antonia (Mia). In 1925 volgt Henricus Leonardus Hubertus (Leo), in 1927 Jan Gerard (Jan), in 1928 Anna Maria Theresia (Annie) en in 1930 Gijsberta Gertruda Maria (Betty).

In 1935 verhuist zoon Adriaan naar Megen. Daar is het Sint Antoniusgymnasium van de paters franciscanen. Het is een kleinseminarie wat betekent dat het een eerste stap is in de opleiding tot priester. Hij ging daarna in Utrecht scheikunde studeren en werd in 1980 hoogleraar fysische scheikunde aan de universiteit van Utrecht. Hij heeft na zijn pensionering nog enkele jaren in een oud boerderijtje in de Ledeackersestraat gewoond. Hij overleed in 2020.

In 1937 gaat Mia naar het internaat bij de zusters van JMJ in de Weyer in Boxmeer, waar zij de Mulo volgde.

De zusjes Mia en Betty

No. 2.

Op heden den veers en twintigsten Mei — negentien honderd twee en twintig, verschenen voor ons Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente **Megen, Haren en Macharen**, in het openbaar ten gemeentehuize aldaar, met verzoek om onder overlegging der vereischte stukken over te gaan tot de voltrekking van hun voorgenomen huwelijk:

Adrianus Jan Spreenkels oud dertig jaren hoofd der school geboren te Appeltern en wonende in deze gemeente, meerderjarige zoon van Adrianus Jan Josephus Spreenkels overleden en van Anna Kerckenrath zondere beroep wonende te Nymegere —

Magdalena Jacoba Maria Roeken oud vijf en twintig jaren zonder beroep geboren en wonende in deze gemeente, meerderjarige dochter van Henricus Leonardus Roeken oud een en zestig jaren gemeentekonvanger en van Maria Francisca Smulders oud acht en vyftig jaren zonder beroep beiden wonende in deze gemeente

De ouders van de bruid mede voor ons verschenen verklaar den in dit huwelijks toe te stemmen

De afkondiging van dit voorgenomen huwelijk, heeft plaats gehad te MEGEN op Zaterdag den zesden deze maand

Tegen voorschreven huwelijk is geen stuiting beteekend

Onze vraag aan den bruidegom en bruid of zij elkander aannemen tot echtgenooten en getrouw de plichten zullen vervullen door de wet aan den huwelijken staat verbonden, is door beiden bevestigend beantwoord, waarna wij in naam der wet hebben verklaard, dat zij door den echt aan elkander zijn verbonden.

Deze huwelijksvoltrekking is gedaan in tegenwoordigheid van Martinus Cyprianus Christi prius Roeken oud vier en twintig jaren landbouwer wonende in deze gemeente broeder van de bruid en Jan Gerard Spreenkels oud zes en twintig jaren tinnenman wonende te Bladstommel, broeder van de bruidegom. Het bovenstaande is voorgelezen.

A. Spreenkels
M. J. M. Roeken
alt. D. Smulders
M. Roeken
J. G. Spreenkels
Van der Horst

Huwelijksakte Adrianus en Magdalena

De kapelanie gezien vanaf de Breestraat, dienstwoning voor meester Sprenkels.

Broer Jan Gerard Sprenkels

In 1924 komt Jan Gerard (Jan) Sprenkels, een broer van meester Sprenkels, ook in Sint Tunnis wonen. Hij is timmerman en getrouwd met Maria Allegonda (Marie) van den Weerden. Zij hadden reeds 3 kinderen toen ze hier kwamen wonen en kregen er hier nog 2 bij.

Zij wonen dan Kerkhoek A11 (toen Noordkant, nu Peter Zuidstraat 7-9), het huis waar Gerardus Abel, ook timmerman, heeft gewoond met zijn gezin. In 1930 vertrekt het gezin naar Nijmegen.

Bij de gemeentelijke akten vond ik het volgende:

416.33 Jan Gerard Sprenkels, timmerman, Oploo, Sint Anthonis, Ledeacker, het oprichten van een machinale timmerwerkplaats met benzinemotor van 6 pk, 8 nov 1924

416.57 J.G. Sprenkels, timmerman, Oploo, Sint Anthonis, Ledeacker, het oprichten van een machinale timmerwerkplaats, 15 mei 1930

Landbouwschool

Het volgende komt uit een toespraak van Martien Derks, voorzitter van de Boerenbond, ter gelegenheid van het 75 jarig bestaan.

In 1922 werd de Jonge Boerenstand opgericht. In dat jaar werd ook goedgekeurd een Landbouwschool te stichten. Meester Sprenkels komt naar St. Anthonis en wordt benoemd als Hoofd van de Landbouwschool. De gemeente verhuurt in 1923 de kapelanie om niet aan meester Sprenkels. Het bondsgebouw werd verbouwd in 2 leslokalen, een directiekamertje en 1 spoelkamertje. Op 2 juni 1922 wordt de Landbouwschool officieel en plechtig geopend met 65 leerlingen. Met Meester Sprenkels komst, was ook de Boerenbond meteen voorzien van een Adviseur, die op de vergaderingen met de boeren discussieerde en hen aanwijzingen gaf bij de teelt van de gewassen. De eerste adviezen waren: Door de vele aardappelziektes werd door hem geadviseerd goed pootgoed te kopen. Emeltenbestrijding met parijsgroen, teelt van rogge, bestrijding rogbloem of korenbloem, teelt stoppelwortelen, bemesting. pH van de grond, werden door hem behandeld.

Meester Sprenkels geeft uitleg over het wespennest

Het Bondsgebouw waar eerst de Landbouwschool in wordt gevestigd in 1922

Meester Sprenkels geeft les in scheikunde.

In 1928 wordt de nieuw gebouwde Landbouwschool geopend. Hij stond naast het huis van meester Sprenkels op de Perdshemel, de latere Kol. Silvertoplaan.

Via Jac van Kempen weten we wat veel oud-leerlingen zeiden over meester Sprenkels. Hij gaf heel goed les en was graag met hen bezig met bloemen en planten in zijn eigen tuin. Hij gaf veel aanschouwelijk onderwijs. Hij had daarbij oog voor elke leerling afzonderlijk. Maar hij eiste ook veel van de leerlingen en kon soms streng zijn. Het was een regionale school en er kwam een flink aantal leerlingen van buiten Sint Tunnis, en dan gebeurde er wel eens iets onderweg. Als dat niet door de beugel kon, trad hij daar streng tegen op, ging zelfs na schooltijd buiten Sint Tunnis controleren of zijn leerlingen zich correct gedroegen.

Opening van de Landbouwschool, meester Sprenkels staat rechts vooraan.

Landbouwschool in ruim en net gebouw

Inzegening in 1928 van de r.k. landbouwschool in St. Anthonis

SINT ANTHONIS, maandag 30 januari 1928 - De nieuwe landbouwschool aan de Perdshemel, de latere Kolonel Silvertoplaan, mag er zijn. Dat constateerden vandaag de vele aanwezigen na de inzegening van het gebouw. Alles is degelijk en netjes afgewerkt; architect en aannemer hebben alle eer van hun werk.

Om elf uur verzamelden zich het schoolbestuur, het college van burgemeester en wethouders, het NCB-bestuur en landbouwonderwijzer Sprenkels met zijn leerlingen bij het

bondsgebouw op de Brink. Vandaaruit wandelde de stoet, voorafgegaan door enkele misdienaars, naar de Perdshemel. Zoals bekend is de in 1922 opgerichte landbouwschool in een gedeelte van het bondsgebouw gehuisvest geweest.

De inzegening van het nieuwe schoolgebouw geschiedde door deken Hesselmans, geassisteerd door de pastoor en de vicaris van Sint Anthonis. Vervolgens werd in alle lokalen van deze eerste r.k. landbouwschool in het Land van Cuijk een kruisbeeld opgehangen.

Deken Hesselmans toonde zich onder de indruk van het nieuwe gebouw. "Het is flink en ruim", zo had hij tijdens de inzegening geconstateerd. "Het hoofddoel van deze mooie instelling van onderwijs is echter om de leerlingen te vormen tot vooruitstrevende, katholieke landbouwers, die in hun latere levensjaren de kern zullen zijn van de agrarische bevolking van het Land van Cuijk."

Hij feliciteerde het college van Sint Anthonis met het voorrecht een dergelijke nuttige instelling binnen de gemeentegrenzen te mogen hebben.

In de krant werden regelmatig oproepen geplaatst voor nieuwe leerlingen voor de landbouwschool.

In 1939 wordt wegens de mobilisatie het Bondsgebouw bezet. Doordat eiwitrijke producten niet meer ingevoerd mogen worden wijst Meester Sprenkels op het telen van rode klaver, wikken, seradella, om zodoende aan zelf-service te doen.

In de jaren 1957-1958 verandert er veel in St. Anthonis. Er komt een nieuwe Landbouwschool, Huishoudschool, nieuwe C.A.V. en een graansilo bij het pakhuis en een Rabobank. De landbouwschool verhuisde naar de Peter Zuidstraat in 1957. Meester Sprenkels gaat met pensioen en de Heer Raaijmakers volgt hem op en wordt de nieuwe adviseur voor de Boerenbond als contactpersoon tussen N.C.B. en afdelingen.

Overige activiteiten

Naast zijn werk op de landbouwschool was meester Sprenkels ook nog actief, vaak in de rol van adviseur. Zo was hij bestuurslid van de landbouwtentoonstellingen in St. Anthonis. In 1926 werd de eerste tentoonstelling georganiseerd. In 1927 volgde al de tweede.

Hij gaf veel lezingen en was daarvoor zo'n 2-3 keer per week 's avonds op pad. Hij bezocht ook boeren om te kijken en te bespreken hoe zij bepaalde zaken aanpakten om daarvan te leren en weer aan anderen over te brengen. Hieronder twee aankondigingen van zo'n lezing.

Maandag a.s. houdt de kring Cuijk van den R. K. Jongen Boerenstand in het Vereenigingsgebouw te Beugen zijn jaarvergadering. Behalve de gewone huishoudelijke aangelegenheden vermeldt de agenda een lezing van den heer Sprenkels, hoofd der Landbouwschool te St. Anthonis en een spreekbeurt van den bekenden Capucijn Pater Henricus.

LEDEACKER.
Lezing. Woensdag 9 Dec. des avonds half zeven zal door den heer Sprenkels uit St. Anthonis eene lezing gehouden worden. Onderwerp: Bedrijfsleer.
Evenals voor drie weken wordt flinke belangstelling verwacht.

Ontwikkelingswerker van Land van Cuyk A. Sprenkels 80 jaar

Volgende week woensdag 30 juni wordt een van onze meest geachte medeburgers 80 jaar. Dat is de heer A. J. Sprenkels, oud-hoofd van de lagere landbouwschool in St. Anthonis. Hij bereikt dan de leeftijd van de zeer sterken. En een "sterke" is de heer Sprenkels zijn leven lang in vele opzichten geweest.

Na zijn opleiding aan de Bisschoppelijke kweekschool in Den Bosch, waar hij met prachtige cijfers slaagde, volgde twee jaar later een schitterend examen voor de hoofdacte. Toen ging de heer Sprenkels zich verder bekwalen voor de landbouwacte. In de functie van landbouwleraar heeft hij zijn levenstaak gevonden.

EXPERIMENT

Na aanvankelijk onderwijzer te zijn geworden in zijn geboorteplaats Macharen en daarna in Geffen, werd hij achtereenvolgens hoofd der school in Maasbommel en Haaren (bij Megen). Vanuit Megen kwam de heer Sprenkels naar St. Anthonis. Dat was in 1922, toen hier de eerste lagere landbouwschool in deze streek was opgericht. Eigenlijk was deze landbouwschool een experiment. Men begon in het zogenaamde Bondseebouw en met een over-

STORMMAGTIG

We kunnen gerust zeggen dat hier in St. Anthonis de grondslag is gelegd voor de stormachtige agrarische ontwikkeling van een gebied langs de Peelrand, dat tot die tijd ver in de ontwikkeling was achtergebleven. Dat gebied kon met recht een noodgebied genoemd worden. Het is de onbetwiste verdienste van de heer Sprenkels: aan die ontwikkeling de grote stoot te hebben gegeven. In luttel jaren tijds bleek het landbouwonderwijs reeds grote

Cuyk. En bijna 20 jaren stond meester Sprenkels daar alleen voor. Enorm heeft deze man gewerkt. Ontelbaar zijn - naast de vele lessen - de bezoeken geweest aan de bedrijven om ter plaatse voorlichting te geven. Nooit deed iemand tevergeefs een beroep op hem.

OP HANDEN DRAGEN

Het was danook geen wonder, dat de boeren hem op handen droegen. Dat bleek bij zijn 25-jarig jubileum als "Landbouwmeester" in 1947. Meer dan 600 jonge boeren markeerden toen de weg van zijn huis tot aan de kerk! En dat bleek ook andermaal op overtuigende wijze in 1956, toen meester Sprenkels met pensioen ging. Op grootse wijze werd toen afscheid genomen van de man, die 34 jaar zich heeft ingezet voor het landbouwonderwijs.

Het hoofdbestuur van de NCB, plaatselijke boerenbonden, collega's en weer een leger van oud-leerlingen dankten de scheidende heer Sprenkels.

In 1961 ontving hij van de wereldlijke autoriteiten de erkenning van zijn grote verdiensten. Op zijn 70ste verjaardag mocht burgemeester Schampers hem de koninklijke onderscheiding uitreiken van Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Nadien heeft men nimmer meer de onderscheiding op zijn revers gezien. Want de 'sterke' man was ook een bescheiden man.

OPHEFFING

Een min of meer tragische omstandigheid is, dat juist de laatste tijd geruchten de ronde doen, dat de landbouwschool van St. Anthonis zal worden opgeheven. Dat gaat de heer Sprenkels zeer aan 't hart.

Hij wist zijn werk aan de prachtig geoutilleerde nieuwe landbouwschool bij de heer Raaymakers in goede handen. Helaas is door de verandering in de maatschappijstructuur en in verband daarmee de verandering in de landbouwstructuur het aantal leerlingen zodanig gedaald, dat er groot gevaar bestaat dat de school zal gaan verdwijnen. En een man als Sprenkels zal dit niet dan met een gevoel van weemoed en spijt aan zich voorbij kunnen laten gaan.

Maar op zijn 80ste verjaardag zal bij hem zeker de dankbaarheid overheersen voor wat hij allemaal heeft mogen betekenen voor de ontwikkeling van en de mensen in het Land van Cuyk en in de Peel. Dat hij effectief heeft kunnen bijdragen aan de verheffing van de boerenstand.

Meester Sprenkels wordt 80 jaar, krantenbericht uit 1971.

In 1957 overleed Adrianus' vrouw Magdalena Kocken. Meester Sprenkels is in 1971 overleden. Hij en zijn vrouw zijn begraven naast de kerk waar het graf nog steeds is te zien.

www.online-familieberichten.nl

✝

Ter nagedachtenis aan
**ADRIANUS
JAN SPRENKELS**
weduwnaar van
**Magdalena Jacoba Maria
Kocken**

Geboren te Maasbommel 30 juni 1891.
Overleden te St. Anthonis 20 juli 1971.

Hij was een goed mens en een diepgelovig christen. Bescheiden, weinig eisend voor zichzelf, trachtte hij steeds met zijn gaven en talenten klaar te staan voor anderen.
Zó zal hij in onze herinnering blijven voortleven. Enige weken na zijn 80ste verjaardag is hij rustig en vredig van ons heengegaan.
Gelovig durven wij vertrouwen, dat God in zijn goedheid en barmhartigheid zijn mooie leven nu zal voltooien in de eeuwige vrede.
Moge zijn leven voor ons allen een stimulus zijn om als Christen, in de Kracht van God's Geest, mens te zijn voor anderen zoals hij.
Hij ruste in vrede.

Het dorp Sint Tunnis heeft ter nagedachtenis aan deze belangrijke persoon voor de gemeenschap een straat naar hem vernoemd: de Meester Sprenkelsstraat op het Zandseveld. Het terrein aan de Peter Zuidstraat waar de nieuwe landbouwschool heeft gestaan en waar nieuwe huizen zijn gebouwd heet nu De Sprenkel maar die naam heeft toch niets te maken met meester Sprenkels.

Paul Eling

Mei 2020